

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 12354/2022
14.12.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Споменке Зарић, председника већа, Добриле Страјина, Весне Субић, Драгане Миросављевић и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиоца „Корал“ ДОО Панчево, чији је пуномоћник Драган Тодоровић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Високог савета судства, Основног суда у Сурдулици, Судска јединица у Владичином Хану, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Зрењанину, ради накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Панчеву Гжрр1 113/22 од 24.05.2022. године, на седници одржаној 14.12.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Панчеву Гжрр1 113/22 од 24.05.2022. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Панчеву Гжрр1 113/22 од 24.05.2022. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба тужиоца и потврђује пресуда Основног суда у Панчеву Прр1 53/2021 од 28.02.2022. године, док се захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка одбија као неоснован.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 18.000,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву Прр1 53/2021 од 28.02.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужена да тужиоцу на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у предмету Основног суда у Сурдулици, Судска јединица у Владичином Хану И 953/2012 исплати износ ненаплаћеног потраживања у извршном поступку од 252.614,92 динара, од чега на износ од 126.307,46 динара са законском затезном каматом почев од 01.03.2012. године до исплате, на износ од 126.307,46 динара са са законском затезном каматом почев од 01.04.2012. године до исплате и износ од 22.052,00 динара на име трошкова извршног поступка који износ треба платити из буџетских средстава Републике Србије. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове поступка у износу од 6.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Вишег суда у Панчеву Гжрр1 113/22 од 24.05.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда у делу става првог изреке и у ставу другом изреке и пресуђено тако што је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у предмету Основног суда у Сурдулици, Судска јединица у Владичином Хану И 953/2012 исплати износ ненаплаћеног потраживања у извршном поступку у износу од 242.866,92 динара од чега на износ од 116.559,46 динара са законском затезном каматом почев од 01.03.2012. године до коначне исплате и на износ од 126.307,46 динара са законском затезном каматом почев од 01.04.2012. године до исплате који износ треба платити из буџетских средстава Републике Србије и да му накнади трошкове поступка у износу од 66.300,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Ставом другим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда у преосталом делу става првог изреке којим је одбијен тужбени захтев тужиоца да се обавеже тужена да му по истом основу исплати износ ненаплаћеног потраживања у извршном поступку у износу од још 9.748,00 динара са законском затезном каматом од 01.03.2012. године до исплате као и износ од 22.052,00 динара на име трошкова извршног поступка, укупно 31.800,00 динара. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове жалбеног поступка у износу од 18.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, с тим што је предложила да се ревизија сматра изузетно дозвољеном, на основу члана 404. Закона о парничном поступку.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је из наведених разлога одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу одредбе члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Основног суда у Сурдулици, Судска јединица у Владичином Хану Р4И 182/2020 од 01.06.2020. године усвојен је захтев предлагача и утврђено да је предлагачу, овде тужиоцу, у поступку који се води пред Основним судом у Сурдулици, Судска јединица у Владичином Хану у предмету И 953/12 повређено право на суђење у разумном року. У образложењу решења наведено је да је решењем истог суда Р4И 468/18 од 06.008.2018. године већ утврђена повреда права предлагача овде тужиоца на суђење у разумном року у извршном предмету истог суда под истим бројем и наложено поступајућем судији да у року од четири месеца оконча поступак извршења у наведеном предмету и да обавести поступајућег судију о предузетим радњама. Тужилац је 23.04.2012. године, у предмету И 953/12, у својству извршног повериоца против извршног дужника АА из места ..., ..., као власника и оснивача „МД Компани“ ПТУР ..., поднео предлог за извршење ради

наплате главног дуга у износу од 126.307,46 динара са законском затезном каматом од 01.03.2012. године до исплате и у износу од 126.307,46 динара са законском затезном каматом од 01.04.2012. године до исплате као трошкове извршног поступка у износу од 22.052,00 динара, на основу извршне исправе поравнања Привредног суда у Панчеву П 618/11 од 21.02.2012. године, које је извршење одређено решењем о извршењу од 12.06.2012. године. Током извршног поступка исплаћен је део дуга извршног повериоца у износу од 31.800,00 динара, а судски извршитељ је извршио последњу радњу у поступку 09.05.2014. године, када је извршена друга продаја јавним надметањем, након чега извршне радње нису предузимане до 28.02.2020. године када је предмет уступљен јавном извршитељу Мирјани Ринчић из Лесковца, која је 24.08.2020. године донела закључак о спровођењу извршења на основу донетог решења о извршењу ИИ 953/2012 од 12.06.2012. године, заказала попис и процену од 24.08.2020. године када извршни дужник није затечен код куће. Даљег поступања није било. Извршни поверилац, овде тужилац, није допринео дужини трајања поступка.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је одбио као неоснован тужбени захтев закључујући да, у смислу члана 4, 10, 11, 22, 31. и 33. Закона о заштити права на суђење у разумном року те члана 172. Закона о облигационим односима, тужилац није доказао да постоји узрочно-последична веза да је дужина трајања извршног поступка тј. утврђена повреда права на суђење у разумном року и његово вођење довело до тога да тужилац не буде наплаћен са својим потраживањем.

Другостепени суд је закључујући да је првостепени суд погрешно применио материјално право када је у целисти одбио тужбени захтев тужиоца, преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев у претежном делу, оцењујући да Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року и да је утврђена узрочно-последична веза између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћених потраживања, односно да је искључиви разлог немогућности наплате потраживања неадекватно поступање суда односно органа који спроводи извршни поступак, због чега је повреда права на суђење у разумном року довела до ненаплаћености потраживања извршног повериоца.

По оцени Врховног касационог суда, становиште другостепеног суда засновано је на погрешној примени материјалног права.

У конкретном случају тужилац потражује накнаду имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року у предмету извршења против правног лица-приватног привредног друштва. Да би доказао основаност оваквог потраживања у овом спору тужилац је морао доказати да је штету претрпео недозвољеним радњама и понашањем органа тужене, односно да би своје потраживање наплатио у извршном поступку, да је извршни суд поступао ефикасно, јер се одговорност тужене за накнаду спорне материјалне штете не може засновати искључиво на чињеници да је решењем суда утврђена повреда права на суђење у разумном року.

По оцени Врховног касационог суда, правило о објективној одговорности Републике Србије, примењено на случај накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, не значи да је утврђењем повреде тог права тужилац стекао право на накнаду имовинске штете коју је тужена дужна да му надокнади.

Услов за одговорност тужене у конкретном случају је постојање узрочно-последичне везе између рада њених органа и настале штете у смислу одредбе члана 154. став 1. Закона о облигационим односима. Поред тога, тужилац у току овог парничног поступка није доказао на основу члана 231. ЗПП да би новчани износ наплатио пописивањем покретних ствари њиховом проценом и продајом или да би се уз ангажовање суда, да се делотворним вођењем извршног поступка пронађе друга имовина извршног дужника, те уновчи и прода, да би на такав начин добијен износ био довољан за исплату тужиоцевог утврђеног потраживања на основу извршне исправе поравнања Привредног суда у Панчеву П 618/11 од 21.02.2012. године и да би код такве позитивне имовинске способности искључиво због неправилног или незаконитог рада органа тужене за коју она одговара изостало потпуно намирење тужиоца у извршном поступку. Према закључку усвојеном на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 02.11.2018. године Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року. Према допуњеном закључку усвојеном на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 27.09.2019. године (којим је допуњен наведени закључак) у погледу извршних дужника физичких и правних лица који не спадају у наведену категорију, нужно је утврђивати узрочно-последичну везу између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим Законом о извршењу. Према томе, у конкретном случају није остварен услов за одговорност Републике Србије јер се одлуке донете против друштвених предузећа по основу потраживања из радних односа не могу изједначити са одлукама против приватних предузећа донетих по основу потраживања која су проистекла из комерцијалног односа. Околност што тужилац своје потраживање према приватном правном лицу није намирио у целости не може се ставити на терет туженој јер тужилац у смислу члана 231. ЗПП није доказао да је могао да се наплати из новчаног износа добијеног продајом покретних и непокретних ствари извршног дужника, односно да би тај износ био довољан за исплату његовог утврђеног потраживања и да је изостало потпуно намирење тужиоца у извршном поступку искључиво због неправилног или незаконитог рада извршних органа за који одговара тужена.

Република Србија не може одговорати за комерцијална потраживања према извршном дужнику правном лицу које је пословало с капиталом у приватној својини и са којим је тужилац слободном вољом ступио у комерцијални однос. У конкретном случају тужилац има потраживање које проистиче из комерцијалног односа са „МД Компани“ ПТУР ..., а Република Србија нема обавезу да тужиоцу накнади материјалну штету по основу члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року јер се одредба овог члана односи на материјалну штету која настане због дужине трајања судског поступка, а не због неисплаћивања дуга од стране извршног дужника које је притом пословало капиталом у приватној својини. На основу свега изнетог основани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права у побијаној одлуци.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој на основу члана 153. став 1, 154, 163. став 2. и 165. став 2. ЗПП припадају трошкови ревизијског поступка. висина је одмерена на име одређених тражених трошкова за састав ревизије у износу од 18.000,00 динара према Адвокатској тарифи важећој у време предузимања ове парничне радње.

На основу члана 416. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу другом и трећем изреке.

**Председник већа – судија
Споменка Зарић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић